Formannskapets forslag til økonomiplan 2027-2030

Forslag til økonomiplan er lagt ut på høring. Høringsfrist er 6. desember.

Os kommune må skape økonomisk balanse for å sikre framtidens tjenester

Os kommune har i 2027 om lag 210 millioner kroner til å levere tjenester til innbyggerne. Samtidig står kommunen i en krevende økonomisk situasjon. Målet med økonomiplanen er å få kontroll på økonomien uten at innbyggerne mister viktige og forsvarlige tjenester.
For å lykkes med dette vil kommunen:

- gjennomføre vedtatte omstillings- og effektiviseringstiltak
- tilpasse bemanning og kompetanse til de økonomiske rammene
- følge finansutviklingen og risikoen tett
- bygge opp en nødvendig økonomisk reserve for framtiden

Os kommune er registrert i ROBEK, og disposisjonsfondet er brukt opp. Kommunen må derfor dekke inn et merforbruk på 11,2 millioner kroner fra de to siste regnskapsårene.

Os kommune samlet sett bruker mer penger per innbygger på drift enn mange sammenlignbare kommuner. Andre kommuner med tilsvarende størrelse og oppgaver driver sine tjenester mellom 4 og 20 millioner kroner rimeligere per år. Dette viser at det er mulig å drive mer effektivt samtidig som vi opprettholder forsvarlige tjenester og oppfyller lovkravene.

I denne økonomiplanen reduseres driftsnivået med 7,7 millioner kroner i 2027. I tillegg må det gjennomføres ytterligere tiltak på 3 millioner kroner i 2028. Dette innebærer valg som vil merkes både for ansatte og innbyggere.

Hva vil dette bety for innbyggerne?

	Konsekvenser og endringer
Helse og omsorg	Tjenester vil i større grad bli tildelt etter individuelle behov og prinsippet om egenmestring. Flere skal få hjelp til å bo trygt hjemme lengst mulig. Det vil bli gjort gjennomgang av eksisterende vedtak, og enkelte kan oppleve endringer i tjenestetilbudet. Strammere bruk av vikarer og innleie kan gi mindre fleksibilitet i hvordan tjenestene utføres.
Oppvekst og skole	Skolene må i større grad prioritere ressursene inn mot ordinær undervisning. Dette kan bety mindre individuell oppfølging for enkelte elever. Bruk av vikarer og innleie reduseres.. Samtidig videreføres prosjektstillingen som arbeider med barn og unges psykiske helse. Ordningen med sommerjobb for ungdom foreslås avviklet

	Konsekvenser og endringer
Kultur og fritid	UKM, Aktivitetskortet, Vintervukku og etablerte møteplasser videreføres. Samtidig må enkelte støtteordninger og individuelle stipendordninger reduseres eller avvikles.
Kommunale tilskudd og avtaler	Flere ikke-lovpålagte avtaler og tilskudd vil bli redusert eller avsluttet. Dette kan få konsekvenser for enkelte lag, foreninger og aktivitetstilbud.
Beredskap	Beredskapsarbeidet styrkes gjennom samarbeid i Nord-Østerdal og nye avtaler med lokale aktører. Målet er å gjøre kommunen bedre rustet til å håndtere kriser og uforutsette hendelser.
Vann og avløp	Gebyrene vil øke betydelig de kommende årene. Dette skyldes nødvendige investeringer i vannforsyning, renseanlegg og ledningsnett for å sikre trygt drikkevann, oppfylle myndighetskrav og styrke beredskapen. (Se utdypende forklaring).
Bygg	Salg av skolebyggene i Dalsbygda og Tufsingdalen gjennomføres i tråd med tidligere vedtak (K- styre juni 2026- Selge formålsbygg som ikke er i bruk).

Derfor må vann- og avløpsgebyrene øke

Den største enkeltendringen for mange innbyggere i årene framover vil være økte vann- og avløpsgebyrer.

Bakgrunnen er at Os kommune over lang tid har opparbeidet et betydelig vedlikeholds- og investeringsbehov innen vann og avløp. Kommunestyret vedtok 17. september 2026 en ny hovedplan for vann og avløp som beskriver hvilke investeringer som må gjennomføres for å sikre trygge og framtidsrettede tjenester.
Investeringene er nødvendige for å:

- sikre innbyggerne trygt og sikkert drikkevann
- redusere risikoen for lekkasjer og ledningsbrudd
- oppfylle stadig strengere miljø- og myndighetskrav
- styrke samfunnssikkerhet og beredskap
- unngå langt større kostnader i framtiden

Dette er utfordringer som mange norske kommuner står overfor. Etter mange år med for lave investeringer må vann- og avløpsanlegg fornyes over store deler av landet.

Kommunen tjener ikke på gebyrene

Vann- og avløpstjenestene finansieres etter selvkostprinsippet. Det betyr at gebyrene bare kan brukes til drift, vedlikehold og investeringer innen vann og avløp.
Inntektene kan ikke brukes til skole, helse- og omsorgstjenester eller andre kommunale formål.

Eksempler på planlagte investeringer

Noen av de viktigste investeringene i økonomiplanen er:

- nytt renseanlegg i Dalsbygda – 10 millioner kroner
- utvidelse av høydebasseng – 24 millioner kroner

I 2025 ble nødvannsforsyningen styrket, og en pumpestasjon på Os ble sanert. Ledningsbruddet som rammet deler av kommunen viste samtidig hvor sårbart et aldrende ledningsnett kan være. Dette understreker hvorfor investeringene er nødvendige.

Sammen skal vi bygge en bærekraftig kommune

De kommende årene blir krevende. Samtidig er målet klart: Os kommune skal få kontroll på økonomien, komme ut av ROBEK og sikre gode og forsvarlige tjenester også i framtiden. Økonomiplanen innebærer nødvendige prioriteringer i dag for å kunne opprettholde et bærekraftig tjenestetilbud for kommende generasjoner.

Formannskapet, 19.november 2026